

Χαιρετισμός

Αισθάνομαι ιδιαίτερα συγκινημένος και παράλληλα υποχρεωμένος να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ για τη μεγάλη τιμή που μου γίνεται απόψε. Οφείλω να ευχαριστήσω και το συμβούλιο της Εταιρείας Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας – ιδιαίτερα μάλιστα την πρόεδρο, αγαπητή φίλη και εκλεκτή συνάδελφο κ. Ελένη Πολίτου-Μαρμαρινού και τον αντιπρόεδρο, φίλο και εκείνον αγαπητό και εκλεκτό συνάδελφο κ. Ζαχαρία Σιαφλέκη. Ευχαριστώ και τον Τομέα Λογοτεχνίας του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, που συνεργάστηκε γι' αυτή την εκδήλωση. Εννοούσαν οι αγαπητοί φίλοι την κάποια συμβολή μου στην καλλιέργεια και στην Ελλάδα του κλάδου της Συγκριτικής Γραμματολογίας. Για τον κλάδο αυτόν στα πρώτα βήματα του επιστημονικού μου σταδίου αισθάνθηκα κλίση σχεδόν αυθόρμητα. Και τούτο, γιατί το θέμα της πρώτης μου σοβαρότερης εργασίας, της μελέτης γύρω από τα θέματα των πηγών του *Ερωτόκριτου* του Κορνάρου (1936-1938), χωρίς καλά καλά να το καταλαβαίνω, με οδήγούσε σε έναν κλάδο, που, όπως και άλλοι κλάδοι στην Ελλάδα, ήταν ακόμη τότε (μέσα της τέταρτης δεκαετίας του 20ού αιώνα) άγνωστος στον τόπο μας. Εννοώ τον κλάδο της Συγκριτικής Γραμματολογίας. Το ίδιο περίπου συνέβαινε και με το συγγενικό κλάδο της Νεοελληνικής Φιλολογίας, υστερούσε και εκείνος στον τόπο μας. Τότε ακριβώς ξεκινούσαν ορισμένοι μελετητές διατυπώνοντας ή εφαρμόζοντας ορισμένες θετικότερες και ανανεωτικές τάσεις στη μελέτη των φιλολογικών μας πραγμάτων. Εννοώ δύο σημαντικούς μελετητές της εποχής που σημαντικά βοήθησαν στην ανανέωση των φιλολογικών μας πραγμάτων. Μνημονεύω τους αείμνηστους Κωνσταντίνο Δημαρά και Ιωάννη Συκουτρή. Η ανανέωση που μ' αυτούς συντελείται συμπίπτει με την εμφάνιση της φιλολογικής γενεάς του '30, που δρά, παράλληλα με τη λογοτεχνική γενεά της ίδιας εποχής, με διαφορετική νοοτροπία από εκείνην προηγούμενων μελετητών. Αυτή η φιλολογική γενεά δεν ενδιαφέρθηκε μόνο για μια ουσιαστικότερη και μεθοδικότερη μελέτη της παλαιότερης, της πρωτονεοελληνικής γραμματείας, αλλά παράλληλα αγωνίστηκε, παρά τις αντιδράσεις του γλωσσικού κατεστημένου, για να καλλιεργήσει, με τον καιρό βέβαια, τον επιστημονικό λόγο στη νέα μας γλώσσα. Οφείλω να προσθέσω τη σημαντική προσφορά ενός άλλου, διαφορετικού όμως πολύ από τους δύο προηγούμενους που ανέφερα, όμως ενθουσιώδους

φίλου των γραμμάτων, του Γιώργου Κατσίμπαλη. Στράφηκε αυτός σε ένα χώρο υποδομής για τη μελέτη της νέας μας λογοτεχνίας με τις πάμπολλες βιβλιογραφικές του αναζητήσεις, που αποτέλεσαν και αποτελούν το υπόβαθρο στο οποίο θα μπορούσαν να στηριχθούν οι επιθυμητές σημαντικότερες αντιμετωπίσεις των φιλολογικών μας πραγμάτων. Η εποχή εκείνη συνέπιπτε και με λεξικογραφικές αναζητήσεις στα κείμενα της παλαιότερης νεοελληνικής γραμματείας με την ίδρυση από την Ακαδημία Αθηνών του Μεσαιωνικού της Αρχείου, όπου και εγώ αγαθή τύχη τοποθετήθηκα το 1930. Διδόταν έτσι και σ' εμένα η ευκαιρία να παρασκευαστώ για μελλοντική λεξικογραφική έρευνα.

Όμως ξαναγυρίζω στο θέμα της πρώτης μου εργασίας, που έγινε και η διδακτορική μου διατριβή. Το θέμα της με ώθησε να προσεγγίσω τον κλάδο της Συγκριτικής Γραμματολογίας και να οικειωθώ μερικά από τα μυστικά του με τη βοήθεια γάλλων καθηγητών μου στο Παρίσι, των αείμνηστων Jean-Marie Carré, Paul Hazard και Paul van Tieghem. Πολύ λίγο δυστυχώς μπόρεσα να υπηρετήσω τον κλάδο αυτόν εξαιτίας ορισμένων δυσκολιών μου στο στάδιο της πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας. Όμως, όντας ενήμερος της τακτικής που ακολουθούσε τότε το Ινστιτούτο ξένων γλωσσών και φιλολογιών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, πήρα την πρωτοβουλία να προτείνω στη Φιλοσοφική Σχολή του να αποφασιστεί η διδασκαλία σε όλους τους φοιτητές του Ινστιτούτου (εννοώ όλων των Τμημάτων του) μαθήματος με την επωνυμία: «Στοιχεία Ιστορίας των Λογοτεχνιών της Νεότερης Ευρώπης». Είχα κρίνει απαραίτητο ο κλειστός ορίζοντας των φοιτητών του κάθε Τμήματος του Ινστιτούτου να επεκταθεί σε γνώσεις πέραν από εκείνες που τους παρείχε το κάθε Τμήμα. Με το μάθημα θα αποκτούσαν οι φοιτητές του κάθε Τμήματος μια αμυδρά έστω ιδέα από τις άλλες ευρωπαϊκές λογοτεχνίες. Το μάθημα αυτό μου ανατέθηκε από τη Σχολή να το διδάξω και το δίδαξα πολλά χρόνια. Σε εύθετη στιγμή αργότερα, το 1963, πρότεινα το μάθημα να μεταβληθεί σε έδρα Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας. Μου ανατέθηκε να διδάξω τα σχετικά μαθήματα, όμως για πολύ λίγον καιρό. Η χούντα τον Ιανουάριο του 1968 με απομάκρυνε από όλα μου τα πανεπιστημιακά καθήκοντα.

Θα μου επιτραπεί συναφώς να σημειώσω και ένα πανεπιστημιακό γεγονός, που σχετίζεται με την προσπάθειά μου να διδαχθεί συστηματικότερα στο πανεπιστήμιο το μάθημα της Συγκριτικής Γραμματολογίας. Το 1965/66 συμφωνήσαμε ο αείμνηστος συνάδελφός μου Λίνος Πολίτης και εγώ και προτείναμε νομοτύπως την υποψηφιότητα του αείμνηστου Κωνσταντίνου Δημαρά στη νεοϊδρυμένη τότε, όπως είπα, με πρότασή μου έδρα Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας. Η τραγική τότε επιδείνωση των πολιτικών μας πραγμάτων με την εισβολή στα πολιτικά πράγματα των συνταγματαρχών της 21ης Απριλίου ματαίωσε την προ-

τοβουλία μας. Λυπούμαι που η προσπάθειά μας αυτή δε μνημονεύεται – όσο ξέρω – από εκείνους που ασχολήθηκαν με το έργο του Δημαρά στους τόμους που σ' αυτόν αφιερώθηκαν.

Αυτή υπήρξε η μικρή συμβολή μου στον κλάδο που πολύ αγάπησα. Αυτή έγινε αιτία της σημερινής συγκινητικής και τιμητικής για μένα εκδήλωσης.

Στην κυρία Πολίτου-Μαρμαρινού και τον κύριο Σιαφλέκη επαναλαμβάνω τις ευχαριστίες μου και για τη σημερινή εκδήλωση και για όσα είπαν για μένα και το έργο μου απόψε. Ευχαριστώ εγκάρδια και τους αγαπητούς και εκλεκτούς συναδέλφους που είχαν την καλοσύνη να μιλήσουν για τη μικρή προσφορά μου στους τομείς με τους οποίους ασχολήθηκα: τον κ. Στέφανο Κακλαμάνη, τον κ. Ευριπίδη Γαραντούδη και την κ. Ιωάννα Κωνσταντουλάκη-Χάντζου.

Εύχομαι την περαιτέρω ευδοκίμηση των ερευνών Συγκριτικής Γραμματολογίας και Νεοελληνικής Φιλολογίας, που προσφιλείς είναι σε όλους μας.

Οφείλω να ευχαριστήσω επίσης θερμότατα κι εσάς, αγαπητοί φίλοι, που θελήσατε να με τιμήσετε με την εδώ παρουσία σας απόψε.

